

V Bruseli 17. decembra 2024
(OR. en)

16983/24

ELARG 189
COWEB 218
COEST 750

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Závery Rady o rozširovaní

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o rozširovaní v znení, ktoré Rada schválila 17. decembra 2024.

RADA PRE VŠEOBECNÉ ZÁLEŽITOSTI

ZÁVERY RADY O ROZŠIROVANÍ

1. Rada v plnej miere berie na vedomie oznámenie Komisie z 30. októbra 2024 o politike rozširovania EÚ vrátane správ týkajúcich sa Čiernej Hory, Srbska, Albánska, Severného Macedónska, Bosny a Hercegoviny, Kosova*, Turecka, Ukrajiny, Moldavskej republiky (ďalej len „Moldavsko“) a Gruzínska.
2. Rada potvrdzuje svoj záväzok v súvislosti s rozširovaním, a to v súlade s **obnoveným konsenzom** týkajúcim sa rozširovania schváleným Európskou radou v decembri 2006, následnými závermi Rady a Európskej rady a **Strategickým programom EÚ na roky 2024 – 2029 z júna 2024**. V súlade s predchádzajúcimi závermi Rady a v rámci kodanských politických kritérií Rada opätovne potvrdzuje potrebu spravodlivej a prísnej podmienenosti, ako aj zásady dosiahnutých výsledkov a zvratnosti. Rada zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť schopnosť EÚ zachovať a prehĺbovať vlastný rozvoj vrátane schopnosti integrovať nových členov. Vítajúc, že v procese rozširovania vznikol nový dynamizmus, Rada zdôrazňuje, že je potrebné, aby partneri prevzali zodpovednosť a preukázali dôveryhodnosť svojich záväzkov a politickú vôľu tým, že budú vykonávať potrebné reformy a dosiahnu hmatateľný pokrok v bloku základných hodnôt.

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

3. Rozširovanie je **geostrategickou investíciou do mieru, bezpečnosti, stability a prosperity**. Je hnacou silou zlepšovania hospodárskych a sociálnych podmienok európskych občanov a znižovania rozdielov medzi krajinami a musí posilňovať hodnoty, na ktorých je Únia založená. Rozšírenie EÚ prinesie jej súčasným a budúcim členom ďalekosiahle sociálno-ekonomické výhody. Pokiaľ ide o perspektívu ďalej rozšírenej Únie, EÚ aj budúce členské štáty musia byť pripravené. Ašpirujúci členovia musia v súlade s povahou prístupového procesu založeného na zásluhovosti a s pomocou EÚ zintenzívniť svoje reformné úsilie, najmä v oblasti právneho štátu. EÚ musí zároveň vykonať potrebnú internú prípravu a reformy, ako sa uvádza vo Vyhlásení z Granady. Tým sa posilní EÚ aj európska suverenita.
4. Útočná vojna Ruska proti Ukrajine zdôrazňuje význam rozširovania ako strategickej priority EÚ. Rada **opätovne potvrdzuje** svoj plný a jednoznačný záväzok voči **perspektíve členstva partnerov zo západného Balkánu, Ukrajiny, Moldavska v EÚ**. Turecko zostáva kandidátskou krajinou a kľúčovým partnerom v mnohých oblastiach spoločného záujmu. Rada pripomína, že konanie gruzínskej vlády ohrozuje európsku cestu Gruzínska a de facto vedie k zastaveniu prístupového procesu, pričom opätovne zdôrazňuje neochvejnú solidaritu EÚ s gruzínskym ľudom, ako aj pripravenosť naďalej podporovať Gruzíncov na ceste k európskej budúcnosti a vyjadruje poľutovanie nad nedávnym vyhlásením gruzínskej vlády o pozastavení procesu pristúpenia k EÚ do roku 2028.
5. Naďalej je nevyhnutné, aby všetci partneri, ktorí ašpirujú na členstvo, rešpektovali hodnoty, na ktorých je EÚ založená a zaviazali sa ich presadzovať, a tiež plnili povinnosti vyžadované na členstvo v EÚ. Kľúčovými kritériami, na základe ktorých sa posudzuje pokrok smerom k členstvu v EÚ, sú aj naďalej trvalé a nezvratné výsledky reforiem v bloku **základných hodnôt** vrátane právneho štátu a základných práv, fungovania demokratických inštitúcií, verejnej správy a hospodárskych kritérií. Prioritou by malo byť venovať sa odporúčaniam Komisie v uvedených oblastiach.

6. Rada opätovne zdôrazňuje, že **právny štát** patrí medzi základné hodnoty, na ktorých je založená EÚ, že je kľúčovým aspektom demokratickej transformácie, a tiež nevyhnutnou podmienkou na dosiahnutie pokroku na ceste k členstvu v EÚ.
7. Jadrom hodnôt EÚ je ochrana **základných práv**. Rada bude naďalej pozorne monitorovať pokrok partnerov v tejto oblasti a pripomína, že celkovou prioritou sú dôveryhodné opatrenia na riešenie oznámených nedostatkov. Rada v tejto súvislosti zdôrazňuje mimoriadnu dôležitosť dodržiavania práv dieťaťa a práv osôb patriacich k menšinám a osôb v zraniteľných situáciách, ako sú Rómovia, osoby so zdravotným postihnutím, lesby, gejovia, bisexuálne, transrodové a intersexuálne osoby (LGBTI) a osoby patriace k národnostným menšinám, a nediskriminačného zaobchádzania s nimi. Pokiaľ ide o rodovú rovnosť, Rada opätovne zdôrazňuje, že sa musí zabezpečiť posilnenie postavenia žien a dievčat a plné uplatňovanie ich základných práv. Rada pripomína, že sloboda prejavu, ochrana novinárov, sloboda a pluralita médií sú kľúčovými piliermi demokratickej spoločnosti, ktoré aspirujúci partneri musia zabezpečiť. Nenahraditeľnými prvkami dobre fungujúcej demokracie sú aj naďalej zabezpečenie priaznivého prostredia a silnejšej úlohy organizácií občianskej spoločnosti, a to aj v reformnom procese. Rada vyzýva všetkých partnerov, aby urýchlene riešili oznámené nedostatky a venovali osobitnú pozornosť riešeniu systémových otázok, ktoré zaznamenala Komisia.
8. Rada tiež zdôrazňuje, že je potrebné, aby partneri dosiahli udržateľný pokrok v komplexnej **reforme súdnictva, v boji proti korupcii vrátane deoligarchizácie a organizovanej trestnej činnosti**. Aj naďalej je zásadné, aby sa v týchto kritických oblastiach dôkladne vykonávali reformy a dosiahli sa dlhodobé výsledky.
9. Na západnom Balkáne sú základnými prvkami procesu rozširovania, ako aj procesu stabilizácie a pridruženia, aj naďalej **dobré susedské vzťahy a regionálna spolupráca**. Rada konštatuje, že je stále potrebné rozhodné úsilie na podporu **zmierenia a regionálnej stability**. Rada dôrazne nabáda partnerov, aby v súlade s medzinárodným právom a zavedenými zásadami vyriešili dvojstranné spory a otázky vyplývajúce z dedičstva minulosti vrátane Dohody o otázkach nástupníctva.

10. Naďalej je kľúčové, aby sa prehĺbila spolupráca v zahraničnopolitických otázkach a Rada očakáva, že partneri sa plne zosúladiť so **spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou** (SZBP) EÚ vrátane reštriktívnych opatrení, čo je kľúčový aspekt integračného procesu do EÚ, ako aj dôrazný prejav strategického rozhodnutia partnera a jeho miesta v spoločenstve hodnôt. EÚ naďalej stojí po boku partnerov a poskytuje pomoc najmä tým, ktorých postoj sú plne zosúladené. Naďalej je mimoriadne dôležité zabrániť obchádzaniu reštriktívnych opatrení EÚ vrátane tých, ktoré boli prijaté v reakcii na ruskú útočnú vojnu proti Ukrajine. Rada víta pokračujúci záväzok partnerov k spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike EÚ (SBOP) vrátane príspevkov väčšiny partnerov k misiám a operáciám EÚ.
11. Kľúčovou prioritou je riešenie výziev spojených s **hybridnými hrozbami**. EÚ je odhodlaná ďalej prehľbovať spoluprácu s partnermi, okrem iného aj v oblasti boja proti manipulácii informácií vrátane dezinformácií. EÚ zintenzívňuje spoluprácu s partnermi v boji proti nepravdivým ruským naratívom a dezinformáciám o útočnej vojne Ruska proti Ukrajine.
12. Zásadný význam má naďalej boj proti **terorizmu, násilnému extrémizmu, radikalizácii a organizovanej trestnej činnosti**. Rada je naďalej odhodlaná prehľbovať úspešnú spoluprácu s partnermi v uvedených oblastiach.
13. Naliehavou otázkou je i naďalej **neoprávnená migrácia**, ktorá si vyžaduje nepretržitú spoluprácu a koordináciu so všetkými partnermi. Rada znova vyjadruje uznanie partnerom zo západného Balkánu za ich konštruktívnu spoluprácu a Turecku za pokračujúce úsilie pri prijímaní utečencov, ktorých počet v tejto krajine patrí medzi najvyššie na svete.
14. Rada zdôrazňuje, že je zásadné, aby partneri zosúladiť svoje **vízové politiky** s EÚ.

15. Rada očakáva, že všetci partneri budú jasne a pravidelne **komunikovať** so svojimi obyvateľmi, pokiaľ ide o výhody a povinnosti vyplývajúce z ich trajektórií do EÚ, ako aj o ich vlastné záväzky k hodnotám EÚ a potrebné reformy. EÚ zároveň posilní svoju strategickú komunikáciu o procese rozširovania.
16. Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Rada s uspokojením konštatuje, že väčšina ekonomík partnerov preukázala značnú odolnosť napriek pokračujúcej útočnej vojne Ruska proti Ukrajine. Je dôležité, aby partneri urýchlili štrukturálne reformy potrebné pre udržateľný rast a dosiahli pokrok pri plnení hospodárskych kritérií členstva v EÚ.
17. EÚ bude naďalej **podporovať** na všetkých úrovniach politickú, hospodársku a sociálnu transformáciu aspirujúcich členov, a to na základe hmatateľného pokroku v oblasti právneho štátu a v sociálno-ekonomických reformách, ako aj na základe dodržiavania hodnôt, pravidiel a noriem EÚ zo strany partnerov. EÚ bude naďalej poskytovať značnú finančnú pomoc partnerom v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA) a Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI – Globálna Európa), ako aj technickú pomoc, najmä prostredníctvom twinningu a nástroja TAIEX.
18. Rada je naďalej odhodlaná priblížiť partnerov k EÚ, pripraviť pôdu pre prístupenie a priniesť občanom konkrétne výhody už počas procesu rozširovania. Rada víta pokrok, ktorý sa v uplynulom roku dosiahol v oblasti postupnej integrácie. Rada bude naďalej podporovať rozvíjanie **postupnej integrácie** reverzibilným spôsobom založeným na zásluhách, v súlade so závermi Európskej rady z rokov 2022 a 2023, pričom bude vychádzať z revidovanej metodiky rozširovania. Postupná integrácia naďalej podlieha príslušnému zosúlad'ovaniu s *acquis* EÚ. Rada zdôrazňuje, že je dôležité v plnej miere využiť potenciál existujúcich právnych nástrojov. Rada na základe doterajšieho pokroku so záujmom preskúma ďalšie návrhy Komisie.

19. Rada víta prebiehajúce vykonávanie **plánu rastu pre západný Balkán a Nástroja pre Ukrajinu**, ktoré smerujú k poskytovaniu bezprecedentnej finančnej podpory a pomoci pre reformy. Rada víta ambiciózne programy reforiem, ktoré prijali partneri na západnom Balkáne, a Plán pre Ukrajinu, ktorý prijala Ukrajina, a pripomína, že platby sa určujú na základe realizácie reforiem, ktoré sú v nich uvedené. Rada víta oznámenie Komisie o novom pláne rastu pre Moldavsko, ako aj urýchlené prijatie rokovacej pozície Rady k návrhu o zriadení Nástroja na podporu reforiem a rastu pre Moldavsko, s cieľom dosiahnuť o ňom čo najskôr politickú dohodu.

ČIERNA HORA

20. Rada víta veľmi pozitívne výsledky, pokiaľ ide o plnenie dlhodobých reformných záväzkov. Rada oceňuje **cieľ** vlády pokračovať v rýchlom pokroku Čiernej Hory na jej ceste do EÚ a nabáda všetky politické sily, aby sledovali svoj ambiciózny plán ukončiť prístupové rokovania.
21. Rada víta **pozitívny pokrok**, ktorý sa doteraz dosiahol v prístupových rokovaniach, pričom sa otvorilo všetkých 33 preverovaných kapitol a 6 kapitol sa predbežne uzavrelo. Rada osobitne vyjadruje Čiernej Hore uznanie za to, že celkovo splnila predbežné kritériá kapitol 23 a 24 o právnom štáte: je to dôležitý míľnik, ktorý predstavuje začiatok novej a záverečnej fázy prístupových rokovaní. Rada nabáda Čiernu Horu, aby urýchlene pristúpila k plneniu záverečných kritérií pre kapitoly 23 a 24 týkajúce sa právneho štátu. Rada víta nedávne predbežné uzavretie troch kapitol a očakáva, že bude môcť čo najskôr, po splnení podmienok, predbežne uzavrieť ďalšie kapitoly. Ak Čierna Hora nepoľaví vo vytrvalom pokroku pri uskutočňovaní reforiem a zrealizuje požadované reformy, Rada je pripravená iniciovať vo vhodnom čase prípravu na vypracovanie zmluvy o pristúpení.

22. Rada víta pokrok Čiernej Hory pri obnovovaní **fungovania hlavných justičných orgánov**, urýchľovaní a prehľbovaní vykonávania kľúčových reforiem súdnictva, ako aj pri prijímaní nového strategického rámca a finalizácii viacerých otvorených vymenovaní sudcov na základe transparentných postupov a zásluh. Tieto opatrenia pomáhajú zvýšiť nezávislosť, zodpovednosť, nestrannosť, integritu, efektívnosť a profesionalitu súdneho systému. Rada víta vymenovanie nového stáleho predsedu najvyššieho súdu.
23. Rada **víta značný pokrok** a nabáda Čiernu Horu, aby pokračovala v reformnom úsilí, najmä v kľúčových oblastiach, ako je sloboda prejavu a médií vrátane ochrany novinárov a **boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti**, a reformy verejnej správy. Hoci Rada uznáva dosiahnutý pokrok, opakuje, že Čierna Hora musí zlepšiť svoje výsledky v oblasti vyšetrovaní, trestných stíhaní, právoplatných odsúdení a zaistenia a konfiškácie majetku získaného trestnou činnosťou, a to aj na vysokej úrovni. Čierna Hora by tiež mala dosiahnuť pokrok v komplexnej reforme volebného systému, v rámci ktorej by mala zmeniť svoj zákon o financovaní politických subjektov a zosúladiť ho s európskymi normami, ako aj zabezpečiť nezávislosť volebnej komisie a transparentnosť registra voličov.
24. Rada uznáva značný pokrok, ktorý sa dosiahol v oblasti riadenia migrácie, pričom zdôrazňuje, že je potrebné dosiahnuť úplný súlad s **vízovou politikou EÚ** a posilniť kontrolu hraníc.
25. Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Rada víta silné oživenie a stabilný rast hospodárstva, stabilitu bankového a finančného sektora a zlepšenie na trhu práce. Rada nabáda Čiernu Horu, aby vykonala nevyhnutné štrukturálne reformy, a okrem iného, znížila verejný dlh a pokračovala v úsilí o posilnenie fiškálneho riadenia a transparentnosti.

26. Rada konštatuje, že základnými prvkami procesu rozširovania, ako aj procesu stabilizácie a pridruženia, sú aj naďalej **dobré susedské vzťahy** a regionálna spolupráca.
27. Rada vyjadruje Čiernej Hore veľké uznanie za jej dôslednú spoluprácu v otázkach zahraničnej politiky a za jej vytrvalé a dlhodobé úplné zosúladenie so **SZBP EÚ**, aj pokiaľ ide o reštriktívne opatrenia EÚ, čo je silným signálom strategického záväzku Čiernej Hory na ceste do EÚ. Víta tiež, že Čierna Hora sa naďalej aktívne zapája do misií a operácií EÚ v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP).

SRBSKO

28. Rada víta skutočnosť, že Srbsko opätovne potvrdilo integráciu do EÚ ako svoj strategický cieľ, zdôrazňuje však, že je dôležité, aby Srbsko preukázalo silnú politickú vôľu a konzistentnosť pri vykonávaní reforiem súvisiacich s EÚ a aby objektívne a jednoznačne komunikovalo o EÚ.
29. Rada víta **celkový pokrok**, ktorý sa doteraz dosiahol v prístupových rokovaníach, pričom sa otvorilo 22 z 35 rokovacích kapitol a 2 kapitoly sa predbežne uzavreli. Rada pripomína, že celkové tempo prístupových rokovaní sa bude naďalej odvíjať od pokroku Srbska v oblasti právneho štátu a normalizácie vzťahov s Kosovom.
30. Rada nabáda Srbsko, aby preukázalo väčšiu **politickú vôľu** ďalším urýchlením reforiem a dosahovaním konkrétnych a hmatateľných výsledkov v súvislosti s blokom **základných hodnôt**, najmä tým, že sa bude naďalej zameriavať na plnenie predbežných kritérií kapitol 23 a 24 týkajúcich sa právneho štátu. Rada berie pozorne na vedomie prijatie novej protikorupčnej stratégie a predpisov k zákonom, ktorými sa vykonávajú ústavné zmeny. Rada berie s uspokojením na vedomie určitý pokrok dosiahnutý v boji proti korupcii, všima si však obmedzený pokrok v oblasti súdnictva a boja proti organizovanej trestnej činnosti a znova zdôrazňuje, že je potrebné zintenzívniť úsilie v uvedených oblastiach, okrem iného aj dosiahnutím výsledkov v oblasti účinného vyšetrovania, trestného stíhania, právoplatných odsúdení, zmrazenia a konfiškácie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, a to aj na vysokej úrovni.

31. Rada opakovane vyjadruje znepokojenie nad nedostatočným pokrokom v oblasti **slobody prejavu a nezávislosti médií** a vyzýva Srbsko, aby vykonávalo prijaté právne predpisy v oblasti médií a zabezpečilo ich ďalšie zosúladenie s *acquis* a normami EÚ a aby tiež aktívne predchádzalo všetkým formám dezinformácií a zahraničnej manipulácie s informáciami a boja proti nim, a to vo všetkých mediálnych kanáloch. Rada tiež nabáda Srbsko, aby vytvorilo priaznivé prostredie a zabezpečilo silnejšiu úlohu organizácií občianskej spoločnosti.
32. Srbsko musí tiež naďalej venovať osobitnú pozornosť plnému dodržiavaniu **základných práv** vrátane ochrany najzraniteľnejších skupín, ako aj nediskriminačnému zaobchádzaniu s osobami patriacimi k menšinám, a to v celom Srbsku.
33. V súvislosti s **hospodárskymi kritériami** Rada víta dobrú úroveň pripravenosti Srbska, pokiaľ ide o budovanie fungujúceho trhového hospodárstva a nabáda Srbsko, aby pokračovalo v úsilí o posilnenie svojej schopnosti vyrovnávať sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami v rámci Únie, a aby vykonalo nevyhnutné štrukturálne reformy. Rada tiež víta posilnenú spoluprácu Srbska s EÚ, najmä strategické partnerstvo zamerané na udržateľné suroviny.
34. Rada berie na vedomie posúdenie Komisie, podľa ktorého si Srbsko zachováva úroveň pripravenosti v súvislosti s úvodnými kritériami v **bloku 3** (konkurencieschopnosť a inkluzívny rast). Rada sa k otázke otvorenia bloku 3 vráti na základe ďalšieho podstatného pokroku Srbska, najmä v súlade s oblasťami uvedenými v bode 29 a v súlade s rokovacím rámcom, v porovnaní s posúdením uvedeným v správe o rozšírení z roku 2024.
35. Rada víta, že Srbsko sa naďalej angažuje vo viacerých iniciatívach **regionálnej spolupráce** a nabáda ho, aby ďalej posilňovalo **dobré susedské vzťahy** a prispievalo k stabilite a zmiereniu so všetkými partnermi v regióne.

36. Rada naďalej zdôrazňuje význam zmysluplnej regionálnej spolupráce pri **vnútroštátnom riešení prípadov vojnových zločinov**, vyriešenia zostávajúcich prípadov nezvestných osôb a plnej spolupráce s Medzinárodným reziduálnym mechanizmom pre trestné tribunály. Nemala by existovať žiadna podpora pre odsúdených vojnových zločincov ani pre glorifikáciu alebo popieranie ich zločinov.
37. Pripomínajúc, že riadne fungovanie demokratických inštitúcií je základným prvkom procesu pristúpenia k EÚ, Rada berie na vedomie správy Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)/Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR) o **voľbách** v decembri 2023 a júni 2024. Z týchto zistení vyplýva, že volebný proces si vyžaduje konkrétne zlepšenia a ďalšie reformy. Rada dôrazne nabáda Srbsko, aby sa zaoberalo odporúčaniami OBSE/ODIHR a orgánov Rady Európy, a to aj tými, ktoré sa týkajú kľúčových aspektov volebného procesu.
38. Rada vyjadruje Srbsku uznanie za významný príspevok k riadeniu zmiešaných migračných tokov do EÚ a naďalej zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa dosiahol ďalší pokrok v oblasti azylových konaní a úplného zosúladenia s **vízovou politikou** EÚ.
39. Rada opakovane vyjadruje pevnú nádej, že pre Srbsko bude najvyššou prioritou zintenzívnenie úsilia o plné zosúladenie s pozíciami **EÚ v rámci SZBP** a s jej reštriktívnymi opatreniami, aj pokiaľ sa týkajú Ruska a Bieloruska. Rada tiež vyzýva srbské orgány, aby sa zdržali krokov a vyhlásení proti pozíciám EÚ v zahraničnej politike a iných strategických záležitostiach. Rada víta humanitárnu a inú pomoc Srbska Ukrajine a nabáda Srbsko, aby pokračovalo v dobrej spolupráci s EÚ, pokiaľ ide o zabráňovanie obchádzaniu reštriktívnych opatrení EÚ. Rada víta, že Srbsko sa naďalej aktívne zapája do misií a operácií EÚ v rámci SBOP EÚ a významne k nim prispieva.

40. Srbsko a Kosovo musia vyvíjať vytrvalé úsilie o zmiernenie napätia, zdržať sa jednostranných a provokačných krokov, ktoré by mohli vyvolať napätie a násilie, a vyhýbať sa polarizujúcej rétorike. Rada očakáva, že Srbsko a Kosovo nájdu udržateľné riešenie situácie na severe Kosova, ktoré všetkým občanom koordinovane zaručí bezpečnosť, ochranu a participatívnu demokraciu. Rada pripomína, že Srbsko je povinné dodržiavať počas legislatívneho procesu dohody uzavreté v rámci dialógu.
41. Rada opakovane a dôrazne odsudzuje násilné činy protestujúcich kosovských Srbov proti občanom, jednotkám KFOR, orgánom presadzovania práva a médiám z 29. mája 2023 a násilný útok na kosovskú políciu na severe Kosova z 24. septembra 2023. Násilie sa nedá ničím ospravedlniť. Rada znova vyjadruje očakávanie, že Srbsko bude v plnej miere spolupracovať a prijme všetky potrebné opatrenia na to, aby páchatel'ov útokov z roku 2023 zadržalo a urýchlene postavilo pred súd. Rada zdôrazňuje, že je potrebné vyvodiť plnú zodpovednosť a vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že Srbsko v tejto súvislosti neprijalo dostatočné opatrenia.
42. Rada berie na vedomie výzvu Srbska zo septembra 2024, aby sa kosovski Srbi zúčastňovali na budúcich voľbách v Kosove a aby sa reintegrovali do všetkých kosovských inštitúcií, z ktorých vystúpili v roku 2022. Rada opakuje, že očakáva ich včasnú a rýchlu reintegráciu bez toho, aby si Srbsko kládlo podmienky, v súlade s dohodami uzavretými v rámci dialógu a pri plnom rešpektovaní právneho rámca Kosova.
43. Rada očakáva, že Srbsko sa v dobrej viere a bez ďalších odkladov zapojí do **dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ**, a dosiahne komplexnú právne záväznú dohodu s Kosovom o normalizácii vzťahov v súlade s medzinárodným právom a *acquis* EÚ. Normalizácia vzťahov a plnenie záväzkov vyplývajúcich z dialógu sú základnými podmienkami európskej cesty oboch strán, a ak sa nedosiahne pokrok, obom hrozí, že prídu o významné príležitosti.

44. Rada víta skutočnosť, že Srbsko a Kosovo nedávno znova potvrdili svoje odhodlanie uskutočniť **normalizáciu vzájomných vzťahov** a zaviazali sa, že sa do tohto procesu konštruktívne zapoja, aby dosiahli rýchly pokrok. Víta aj uzavretie obchodnej dohody o dodávkach elektrickej energie na severe Kosova v decembri 2023 a vzájomné uznávanie poznávacích značiek od januára 2024.
45. Rada zdôrazňuje, že Dohoda o ceste k normalizácii vzťahov medzi Kosovom a Srbskom prijatá vo februári 2023 a príloha o jej vykonávaní prijatá v marci 2023, sa musia plne dodržiavať a čo najskôr bez ďalších podmienok vykonávať, rovnako, ako všetky záväzky súvisiace s EÚ a ďalšie nesplnené záväzky, ktoré sa dosiahli v rámci dialógu sprostredkovaného EÚ pod vedením vysokého predstaviteľa a s podporou osobitného zástupcu EÚ. Zahŕňa to aj založenie združenia/spoločenstva obcí s väčšinovým srbským obyvateľstvom na základe návrhu štatútu, ktorý stranám predložil sprostredkovateľ EÚ. Očakáva sa, že Srbsko začne v súlade s článkom 1 dohody o ceste k normalizácii uznávať kosovské doklady a symboly. Rada opätovne zdôrazňuje, že postavenie štruktúr a služieb podporovaných Srbskom sa má vyriešiť podľa dohôd dosiahnutých v rámci dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ, a podľa práva Kosova.
46. Rada pripomína, že kritériá **kapitoly 35** v rámci prístupových rokovaní Srbska boli zmenené tak, aby odrážali povinnosti Srbska uvedené v dohode o ceste k normalizácii a v prílohe o jej vykonávaní.

ALBÁNSKO

47. Rada víta otvorenie bloku základných hodnôt s Albánskom na **konferencii o pristúpení** 15. októbra 2024 a nedávne otvorenie bloku týkajúceho sa vonkajších vzťahov. Rada oceňuje cieľ vlády pokračovať v pokroku Albánska na jeho ceste do EÚ, nabáda všetky politické sily, aby sledovali svoj ambiciózny plán ukončiť prístupové rokovania a so záujmom očakáva, že bude môcť otvoriť ďalšie rokovacie bloky čo najskôr, keď budú splnené podmienky.

48. Rada konštatuje, že politická polarizácia naďalej ovplyvňuje činnosť **parlamentu**, a pripomína, že inkluzívny a konštruktívny politický dialóg v krajine má naďalej zásadný význam pre pokrok v reformách súvisiacich s EÚ.
49. Rada víta pokrok, ktorý sa dosiahol v reformách, najmä pokiaľ ide o **blok základných hodnôt a právny štát**. Rada s uspokojením berie na vedomie, že Albánsko pokračuje vo vykonávaní reformy súdnictva, ktoré sa musí konsolidovať a dosiahnuť ďalšie zlepšenia, pokiaľ ide o nestrannosť, nezávislosť a profesionalitu justičného systému. Rada tiež víta pokrok v procese preverovania, a najmä ukončenie spracúvania prípadov na prvom stupni, a nabáda Albánsko, aby celý proces uzavrelo včas. Rada opätovne zdôrazňuje, že záväzné rozhodnutia ústavného súdu by sa mali rešpektovať a vykonávať v plnej miere. Rada s uspokojením berie na vedomie dobré výsledky, ktoré dosiahla špecializovaná štruktúra pre boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti (SPAK) a jej súdy, a to aj v prípadoch korupcie na vysokej úrovni, a pokračujúcu dobrú spoluprácu s orgánmi presadzovania práva EÚ a členských štátov. Táto práca by mala pokračovať vrátane spolupráce v oblasti finančného vyšetrovania. Potrebné sú aj posilnené kontroly a konsolidované kapacity na ochranu finančných záujmov EÚ. Rada pripomína, že je dôležité pokračovať v úsilí dosiahnuť presvedčivé výsledky v boji proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii, a to aj na vysokej úrovni. Rada víta pokrok, ktorý sa dosiahol v oblasti reformy verejnej správy, a nabáda Albánsko, aby pokračovalo v jej vykonávaní.

50. Rada vyzýva Albánsko, aby pokračovalo v posilňovaní ochrany **základných práv** vrátane ochrany práv osôb patriacich k menšinám a so znepokojením konštatuje, že sa nedosiahol žiadny pokrok v oblasti slobody médií, slobody prejavu ani v oblasti práv osôb patriacich k menšinám. Albánsko musí zintenzívniť svoje úsilie o posilnenie nezávislosti a plurality médií a v rámci toho zvýšiť transparentnosť vlastníctva médií a zaistiť bezpečné a chránené prostredie pre novinárov. Pripomínajúc spoločnú pozíciu EÚ k bloku 1, Rada víta prijatie sekundárnych právnych predpisov o menšinách a berie na vedomie záväzky Albánska urýchlene do konca roka prijať a implementovať zostávajúce vykonávacie predpisy týkajúce sa rámcového zákona o ochrane osôb patriacich k národnostným menšinám z roku 2017 v súlade s európskymi normami a so zapojením všetkých príslušných zainteresovaných strán. V rovnakom duchu Rada nabáda, aby sa komplexná pozemková reforma a konsolidácia vlastníckych práv vykonávali transparentným spôsobom. Je potrebné ďalej posilniť úlohu občianskej spoločnosti, ako i zmysluplné konzultácie.
51. Pokiaľ ide o **volebné reformy**, Rada zdôrazňuje, že je potrebné inkluzívnym a včasným spôsobom riešiť zostávajúce odporúčania OBSE/ODIHR a Benátskej komisie.
52. Rada uznáva pokrok, ktorý sa dosiahol v oblasti **migrácie** a riadenia hraníc, zdôrazňuje však, že je potrebný ďalší pokrok v azylových konaniach a úplné zosúladenie s vízovou politikou EÚ.
53. V súvislosti s **hospodárskymi kritériami** Rada víta dobrú úroveň pripravenosti Albánska, pokiaľ ide o budovanie fungujúceho trhového hospodárstva a nabáda Albánsko, aby pokračovalo v úsilí o posilnenie svojej schopnosti vyrovnávať sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami v rámci Únie, a aby vykonalo nevyhnutné štrukturálne reformy.
54. Rada víta, že Albánsko sa naďalej konštruktívne zapája do regionálnej spolupráce. Rada konštatuje, že základnými prvkami procesu rozširovania, ako aj procesu stabilizácie a pridruženia, sú aj naďalej **dobré susedské vzťahy** a regionálna spolupráca.

55. Rada vyjadruje Albánsku veľké uznanie za jeho dôslednú spoluprácu v otázkach zahraničnej politiky a za jeho vytrvalé a dlhodobé plné zosúladenie so **SZBP EÚ**, aj pokiaľ ide o reštriktívne opatrenia EÚ, čo je silným signálom strategického záväzku Albánska na ceste do EÚ. Rada tiež víta, že Albánsko sa naďalej aktívne zapája do misií a operácií EÚ v rámci SBOP, ako aj do nového partnerstva v oblasti bezpečnosti a obrany medzi EÚ a Albánskom, ktoré pripravuje pôdu pre intenzívnejšiu spoluprácu v kľúčových oblastiach.

SEVERNÉ MACEDÓNSKO

56. Hoci Rada víta skutočnosť, že nová vláda Severného Macedónska vyhlásila integráciu do EÚ za svoj strategický cieľ, pripomína svoje závery z júla 2022 a konštatuje, že Severné Macedónsko ešte nedokončilo **ústavné zmeny**, ku ktorým sa zaviazalo. Rada pripomína výzvu Európskej rady Severnému Macedónsku, aby **urýchlilo dokončenie** týchto zmien, a potvrdzuje, že je pripravená zvolať ďalšiu medzivládnu konferenciu bez ďalších odkladov alebo dodatočného politického rozhodnutia, hneď ako Severné Macedónsko splní svoj záväzok v súlade so svojimi vnútornými postupmi. Rada je následne pripravená čo najskôr otvoriť prvý rokovací blok v súlade s rokovacím rámcom.
57. Rada nabáda všetky strany v **parlamente**, aby nadviazali nadstranícku spoluprácu zameranú na pokrok vo vykonávaní reforiem súvisiacich s EÚ.

58. Rada víta úroveň pripravenosti Severného Macedónska v kľúčových oblastiach. Konštatuje, že sú naďalej potrebné trvalé a rozhodné kroky na urýchlenie vykonávania reforiem súvisiacich s EÚ, najmä pokiaľ ide o blok **základných hodnôt a právny štát**, v ktorých sa dosiahol len obmedzený pokrok. Rada opätovne zdôrazňuje, že Severné Macedónsko musí zabezpečiť nezávislosť, profesionalitu, efektívnosť a nestrannosť súdnictva a zrealizovať reformu verejnej správy. Súdnu radu je potrebné posilniť v súlade s odporúčaniami misie partnerského preskúmania EÚ z roku 2023. Takisto je potrebné posilniť boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti. Rada je naďalej vážne znepokojená zmenami Trestného zákona, ktoré sa týkajú veľkého počtu prípadov korupcie na vysokej úrovni. Rada vyzýva Severné Macedónsko, aby prijalo nový Trestný zákon v súlade s *acquis EÚ* a medzinárodnými normami. Rada tiež opakuje výzvu Severnému Macedónsku, aby pokračovalo v úsilí o ďalšie posilnenie **základných práv** vrátane práv osôb patriacich k menšinám alebo komunitám, slobody médií a slobody prejavu.
59. Rada víta skutočnosť, že v nedávnych parlamentných a prezidentských voľbách, ktoré sa konali v roku 2024, došlo k politickej súťaži, konštatuje však, že je potrebný ďalší pokrok v **reforme volebného systému** vrátane riešenia zostávajúcich odporúčaní OBSE/ODIHR a Benátskej komisie.
60. Rada vyjadruje Severnému Macedónsku uznanie za pokračujúcu dobrú spoluprácu v oblasti riadenia **migrácie**, riadenia hraníc a zosúlad'ovania s vízovou politikou EÚ.
61. V súvislosti s **hospodárskymi kritériami** Rada víta dobrú úroveň pripravenosti a istý pokrok Severného Macedónska, pokiaľ ide o budovanie fungujúceho trhového hospodárstva a nabáda Severné Macedónsko, aby pokračovalo v úsilí o posilnenie svojej schopnosti vyrovnávať sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami v rámci Únie, a aby vykonalo nevyhnutné štrukturálne reformy.

62. Rada konštatuje, že základnými prvkami procesu rozširovania, ako aj procesu stabilizácie a pridruženia, sú aj naďalej **dobré susedské vzťahy** a regionálna spolupráca. Rada pripomína, že je dôležité dosiahnuť hmatateľné výsledky a v dobrej viere vykonávať dvojstranné dohody vrátane Dohody z Prespy s Gréckom a Zmluvy o priateľstve, dobrých susedských vzťahoch a spolupráci s Bulharskom v súlade s rokovacím rámcom.
63. Rada vyjadruje Severnému Macedónsku veľké uznanie za jeho dôslednú spoluprácu v otázkach zahraničnej politiky a za jeho vytrvalé a dlhodobé plné zosúladenie so **SZBP EÚ**, aj pokiaľ ide o reštriktívne opatrenia EÚ, čo je silným signálom strategického záväzku Severného Macedónska na ceste do EÚ. Rada tiež víta, že Severné Macedónsko sa naďalej aktívne zapája do misií a operácií EÚ v rámci SBOP, ako aj do nového partnerstva v oblasti bezpečnosti a obrany medzi EÚ a Severným Macedónskom, ktoré pripravuje pôdu pre intenzívnejšiu spoluprácu v kľúčových oblastiach.

BOSNA A HERCEGOVINA

64. Rada víta **rozhodnutie** Európskej rady z 21. – 22. marca 2024 **začať prístupové rokovania** s Bosnou a Hercegovinou na základe odporúčania Komisie z 12. marca 2024. Rada so záujmom očakáva, že Bosna a Hercegovina podnikne všetky príslušné kroky stanovené v odporúčaní Komisie z 12. októbra 2022 zamerané na prijatie rokovacieho rámca Radou hneď, ako budú splnené tieto podmienky. Na splnenie 14 kľúčových priorít uvedených v stanovisku Komisie k žiadosti o členstvo v EÚ, ktoré Rada schválila v roku 2019, je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie s prihliadnutím na závery Európskej rady z júna 2022.

65. Rada víta odhodlanie politického vedenia, ktoré prinieslo hmatateľné výsledky a prispelo k marcovému rozhodnutiu začať prístupové rokovania, s poľutovaním však konštatuje, že reformy odvtedy stratili tempo. Rada naliehavo vyzýva všetkých politických aktérov, aby obnovili zameranie krajiny na pokrok na ceste do EÚ a aby prijali rozhodné opatrenia na vykonanie potrebných reforiem. Bosna a Hercegovina by mala vymenovať hlavného vyjednávača a národného koordinátora IPA v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA) III, ako aj vypracovať národný program na prijatie *acquis* EÚ. Rada pripomína, že je dôležité zabezpečiť súlad všetkých prijatých zákonov s *acquis* EÚ a európskymi normami vrátane odporúčaní Benátskej komisie.
66. Rada víta skutočnosť, že voľby do orgánov samosprávy obcí, ktoré sa konali v Bosne a Hercegovine 6. októbra 2024 na základe zákona o voľbách na celoštátnej úrovni, boli zorganizované efektívne a umožnili politickú súťaž, čím sa vyhovelo niektorým dlhodobým odporúčaniam ODIHR. Vzhľadom na **inštitucionálne mechanizmy** ustanovené v Daytonskej mierovej dohode musí Bosna a Hercegovina uskutočniť ďalšie ústavné a volebné reformy na zabezpečenie rovnosti a nediskriminácie všetkých občanov, konkrétne vykonaním rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Sejdić-Finci a ďalšej súvisiacej judikatúry. Rada opakuje svoju výzvu na inkluzívny proces obmedzenej ústavnej a volebnej reformy prostredníctvom skutočného dialógu a v súlade s európskymi normami, s cieľom odstrániť všetky formy nerovnosti a diskriminácie vo volebnom procese. Rada tiež pripomína, že je ešte potrebné v plnej miere vykonať viacero rozhodnutí ústavného súdu. Nemali by sa prijať žiadne kroky, ktoré by sťažovali vykonávanie týchto rozhodnutí alebo ešte viac prehĺbili rozpory.
67. Rada potvrdzuje, že je **jednoznačne odhodlaná** podporovať perspektívu členstva Bosny a Hercegoviny v EÚ ako jednej, zjednotenej a zvrchovanej krajiny. Rada naliehavo vyzýva všetkých politických aktérov v Bosne a Hercegovine, aby sa zdržali provokatívnej polarizujúcej rétoriky a činností vrátane spochybňovania zvrchovanosti, jednoty a územnej celistvosti krajiny, dodržiavali zásady rovnosti a nediskriminácie všetkých občanov patriacich ku všetkým štátotvorným národom a iným a aby ukončili glorifikáciu odsúdených vojnových zločincov a aktívne podporovali zmierenie.

68. Rada je naďalej vážne znepokojená právnymi predpismi a iniciatívami v entite *Republika srbská*, ktoré sú v rozpore so smerovaním Bosny a Hercegoviny do EÚ, vrátane separatistickej rétoriky a spochybňovania ústavného poriadku krajiny. Je potrebné rešpektovať zvrchovanosť, územnú celistvosť, ústavný poriadok vrátane rozhodnutí ústavného súdu a medzinárodnú subjektivitu Bosny a Hercegoviny. Akékoľvek konanie v rozpore s týmito zásadami bude mať vážne dôsledky.
69. Rada berie na vedomie obmedzený pokrok, ktorý sa dosiahol v oblasti súdnictva, najmä prijatie dodatkov k zákonu o Vysokej rade pre sudcov a prokuratúru zameraných na integritu, zdôrazňuje však potrebu posilniť **právny štát**, a to aj prijatím nového zákona o Vysokej rade pre sudcov a prokuratúru a zákona o súdoch. Rozhodnutia ústavného súdu sa musia v plnej miere rešpektovať.
70. Rada konštatuje, že v oblasti **základných práv** sa vyvinulo obmedzené úsilie, a opätovne vyzýva Bosnu a Hercegovinu, aby toto úsilie výrazne zintenzívnila. Rada konštatuje, že v oblasti slobody prejavu a médií a ochrany novinárov sa nedosiahol žiaden pokrok a vyzýva Bosnu a Hercegovinu, aby zabezpečila úplné dodržiavanie, ochranu a presadzovanie slobody zhromažďovania, združovania a prejavu a aby sa zdržala ďalších krokov, ktoré majú nepriaznivý vplyv na ich uplatňovanie.
71. Rada s uspokojením konštatuje, že sa dosiahol istý pokrok v **boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti**, najmä prijatie zákonov o predchádzaní konfliktu záujmov a o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, ako aj podpísanie dohody s Eurojustom o justičnej spolupráci s EÚ. Rada vyzýva Bosnu a Hercegovinu, aby v týchto oblastiach podnikla ďalšie rozhodné kroky, a to aj dosahovaním výsledkov, pokiaľ ide o vyšetrovania a odsúdenia vrátane prípadov na vysokej úrovni, a prijatím zákona o ochrane osobných údajov.

72. Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Rada nabáda Bosnu a Hercegovinu, aby budovala svoju schopnosť vyrovnávať sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami v rámci Únie, a aby vykonala nevyhnutné štrukturálne reformy.
73. Rada víta skutočnosť, že riadenie migrácie sa naďalej zlepšuje, a vyzýva túto krajinu, aby dosiahla plný súlad s **vízovou politikou** EÚ a prijala zákon o kontrole hraníc. Rada tiež víta, že rokovania o dohode o štatúte agentúry Frontex pokročili a vyzýva, aby sa táto dohoda urýchlene podpísala.
74. Pokiaľ ide o vykonávanie **plánu rastu** pre západný Balkán, Rada naliehavo vyzýva Bosnu a Hercegovinu, aby bezodkladne predložila svoj program reforiem. Ide o základnú všeobecnú podmienku možných platieb v rámci nástroja na podporu reforiem a rastu a Bosne a Hercegovine hrozí, že ak nedosiahne pokrok, príde o významné výhody.
75. EÚ vyjadruje solidaritu s Bosnou a Hercegovinou po ničivých **povodniach** a zosuvoch pôdy z 3. októbra 2024. EÚ poskytla núdzovú pomoc prostredníctvom mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany, do ktorej sa zapojilo desať členských štátov, a tiež prostredníctvom operácie EUFOR Althea. EÚ je pripravená poskytnúť ďalšiu pomoc podľa potreby.
76. Rada víta obnovenie mandátu operácie **EUFOR Althea**, ktorá naďalej zohráva kľúčovú úlohu v podpore orgánov Bosny a Hercegoviny pri udržiavaní bezpečného a chráneného prostredia pre všetkých občanov.
77. Rada opätovne zdôrazňuje význam pokračujúcej spolupráce medzi **medzinárodnými aktérmi** a vyjadruje podporu misii vysokého predstaviteľa a jeho úradu pri plnení programu „5+2“.
78. Rada opakuje výzvu, aby Bosna a Hercegovina urýchlene ratifikovala všetky regionálne **dohody o mobilite** v rámci berlínskeho procesu.
79. Rada oceňuje plné zosúladenie Bosny a Hercegoviny so **SZBP EÚ**, ktoré je signálom jasného záväzku k smerovaniu do EÚ, a nabáda ju, aby v ňom pokračovala a v plnej miere vykonávala reštriktívne opatrenia, a to aj voči Rusku a Bielorusku.

KOSOVO

80. Rada víta pokračujúce **odhodlanie** Kosova držať sa európskej cesty a uskutočniť súvisiace reformy. EÚ bude ďalej pomáhať Kosovu v jeho reformách vrátane reforiem zameraných na jeho európsku cestu a v ich nepretržitom vykonávaní. Rada víta nadobudnutie platnosti liberalizácie vízového režimu pre kosovských občanov.
81. Rada s uspokojením berie na vedomie istý pokrok v **boji proti organizovanej trestnej činnosti**, najmä prostredníctvom intenzívnejšej spolupráce s Europolom, pričom v oblasti **boja proti korupcii** a ochrany **základných práv** bol pokrok obmedzený. Kosovo by malo pokračovať vo svojom úsilí zabezpečiť zodpovednosť, nezávislosť, efektívnosť a integritu súdneho systému, chrániť slobodu prejavu a zabezpečiť, aby boli právne predpisy v týchto oblastiach plne v súlade s *acquis* EÚ a európskymi normami. Rada zdôrazňuje význam posilnenia verejnej správy. Rada nabáda Kosovo, aby dosiahlo ďalší pokrok pri účinnom presadzovaní základných práv. Rada v tejto súvislosti víta vykonanie rozhodnutia ústavného súdu o kláštore Dečani. Rada s uspokojením konštatuje, že Kosovo zriadilo ústredný sekretariát pre boj proti rodovo motivovanému násiliu a vymenovalo národného koordinátora.
82. Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Rada víta solídny pokrok, ktorý Kosovo dosiahlo pri budovaní fungujúceho trhového hospodárstva, a nabáda Kosovo, aby vykonalo nevyhnutné štrukturálne reformy.
83. Rada víta skutočnosť, že parlamentné **voľby** vo februári 2025 sa budú konať podľa nového volebného rámca Kosova, ktorým sa vykonávajú odporúčania volebných pozorovateľských misií EÚ. Rada vyzýva Kosovo, aby tento rámec naďalej konsolidovalo, pričom zdôrazňuje význam transparentného, dobre zorganizovaného a inkluzívneho volebného procesu, ktorý umožňuje politickú súťaž.

84. Rada je naďalej hlboko znepokojená situáciou na **severe Kosova**. Kosovo a Srbsko musia vyvíjať trvalé úsilie o zmiernenie napätia, zdržať sa jednostranných a provokačných krokov, ktoré by mohli vyvolať napätie a násilie, a vyhýbať sa polarizujúcej rétorike. Rada podporuje posilnenú prítomnosť síl KFOR najmä na hranici/demarkačnej čiare medzi Kosovom a Srbskom, ako aj ich stálu prítomnosť na moste v Mitrovici. Niekoľko nekoordinovaných opatrení Kosova vrátane opatrení zameraných proti štruktúram a službám podporovaným Srbskom a pôsobiacim v Kosove negatívne ovplyvnilo kosovských Srbov a ďalšie komunity, ako aj ich prístup k základným verejným a sociálnym službám. Rada očakáva, že Kosovo aj Srbsko nájdu udržateľné riešenie situácie na severe Kosova, ktoré všetkým občanom koordinovane zaručí bezpečnosť, ochranu a participatívnu demokraciu.
85. Rada opakovane a dôrazne odsudzuje násilné činy protestujúcich kosovských Srbov proti občanom, jednotkám KFOR, orgánom presadzovania práva a médiám z 29. mája 2023 a násilný útok na kosovskú políciu na severe Kosova z 24. septembra 2023. Násilie sa nedá ničím ospravedlniť. Rada berie na vedomie prebiehajúce súdne konania v Kosove a opätovne zdôrazňuje, že je potrebné vyvodzovať zodpovednosť.
86. Rada odsudzuje nedávny útok na kanál Iber Lepenc/Ibar Lepenac na severe Kosova a vyjadruje solidaritu s postihnutými ľuďmi. Rada očakáva, že páchatelia budú zadržaní a postavení pred súd. V tejto súvislosti Rada vyzýva všetky zainteresované strany, aby plne spolupracovali s príslušnými orgánmi.
87. Rada vyzýva Kosovo, aby umožnilo sudcom, prokurátorom, príslušníkom polície a ďalším pracovníkom z radov kosovských Srbov reintegráciu do všetkých kosovských inštitúcií, z ktorých odišli v roku 2022. Rada očakáva, že táto reintegrácia prebehne v súlade s dohodami uzavretými v rámci dialógu a pri plnom rešpektovaní právneho rámca Kosova. V súlade s vyhlásením vysokého predstaviteľa v mene EÚ z 3. júna 2023 vykonáva EÚ voči Kosovu zvrátne opatrenia. EÚ tieto opatrenia postupne zruší súbežne s ďalšími krokmi Kosova na zmiernenie napätia na severe. Rada bude vývoj týchto záležitostí naďalej sledovať.

88. Rada vyjadruje poľutovanie nad tým, že väčšina kosovských Srbov bojkotovala hlasovanie o odvolávaní starostov v apríli 2024. Je nevyhnutné, aby sa vo všetkých štyroch severných obciach uskutočnili inkluzívne voľby do orgánov samosprávy obcí s plnou účasťou kosovských Srbov, a to bez akýchkoľvek predbežných podmienok. Všetkým oprávneným občanom by sa mal uľahčiť výkon práva voliť. Rada nabáda všetkých členov zhromaždenia Kosova z radov kosovských Srbov, aby sa aktívne a konštruktívne zapojili do práce tohto zhromaždenia.
89. Rada očakáva, že sa Kosovo v dobrej viere a bez ďalších odkladov zapojí do **dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ**, a dosiahne komplexnú právne záväznú dohodu so Srbskom o normalizácii vzťahov v súlade s medzinárodným právom a *acquis* EÚ. Normalizácia vzťahov a plnenie záväzkov vyplývajúcich z dialógu sú základnými podmienkami európskej cesty oboch strán, a ak sa nedosiahne pokrok, obom hrozí, že prídu o významné príležitosti.
90. Rada víta skutočnosť, že Kosovo a Srbsko nedávno znovu potvrdili svoje odhodlanie uskutočniť normalizáciu vzájomných vzťahov a zaviazali sa, že sa do tohto procesu konštruktívne zapoja, aby dosiahli rýchly pokrok. Víta aj uzavretie obchodnej dohody o dodávkach elektrickej energie na severe Kosova v decembri 2023 a vzájomné uznávanie poznávacích značiek od januára 2024.
91. Rada zdôrazňuje, že Dohoda o ceste k normalizácii vzťahov medzi Kosovom a Srbskom prijatá vo februári 2023 a príloha o jej vykonávaní prijatá v marci 2023, sa musia plne dodržiavať a čo najskôr bez ďalších podmienok vykonávať, rovnako, ako všetky záväzky súvisiace s EÚ a ďalšie nesplnené záväzky, ktoré sa dosiahli v rámci dialógu sprostredkovaného EÚ pod vedením vysokého predstaviteľa a s podporou osobitného zástupcu EÚ.
92. To zahŕňa aj založenie združenia/spoločenstva obcí s väčšinovým srbským obyvateľstvom v Kosove, počnúc tým, že sa rozhodnutím vlády Kosova bezodkladne Ústavnému súdu Kosova postúpi návrh štatútu uvedeného združenia/spoločenstva, ktorý stranám predložil sprostredkovateľ EÚ. Rada opätovne zdôrazňuje, že postavenie štruktúr a služieb podporovaných Srbskom sa má vyriešiť podľa dohôd dosiahnutých v rámci dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ, a podľa práva Kosova.

93. Rada pripomína, že je potrebné zmeniť program **kosovskej osobitnej skupiny pre normalizáciu** tak, aby odrážal povinnosti Kosova uvedené v dohode o ceste k normalizácii a v prílohe o jej vykonávaní.
94. Rada opätovne vyzdvihuje dôležitosť práce **špecializovaných komôr Kosova a úradu špeciálnej prokuratúry** a podporuje ju a zdôrazňuje, že je pripravená pomáhať im pri vykonávaní ich mandátu.
95. Rada pripomína význam úzkej spolupráce Kosova s misiou **EULEX**, ako aj s ďalšími relevantnými medzinárodnými aktérmi.
96. Rada víta kroky, ktoré Kosovo podniklo s cieľom splniť svoje záväzky v rámci **CEFTA**, a to aj zrušením svojho rozhodnutia zakázať dovoz tovaru srbského pôvodu, čo by sa malo rýchlo a plne implementovať.
97. Rada veľmi oceňuje, že Kosovo odsúdilo útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine, jeho pokračujúce dobrovoľné zosúladenie so **SZBP EÚ** a vykonávanie reštriktívnych opatrení EÚ, čo je dôrazné vyjadrenie strategického rozhodnutia Kosova a jeho miesta v spoločenstve hodnôt.

TURECKO

98. Rada, v súlade so všetkými predchádzajúcimi závermi Rady a Európskej rady zameranými na vzťahy Európskej únie s Tureckom, zdôrazňuje **strategický záujem** EÚ na stabilnom a bezpečnom prostredí vo východnom Stredozemí a na budovaní kooperatívneho a vzájomne prospešného vzťahu s Tureckom.
99. EÚ opätovne zdôrazňuje, že **je pripravená spolupracovať** s Tureckom v oblastiach spoločného záujmu postupným, primeraným a reverzibilným spôsobom, v súlade so závermi Európskej rady z apríla 2024 a stanovenými podmienkami.

100. Rada si pozorne všíma **konkrétne kroky**, ktoré sa v tejto súvislosti prijali, ako je uskutočnenie prvého dialógu na vysokej úrovni o obchode, obnovenie dialógu na vysokej úrovni o hospodárstve a výzva adresovaná Európskej investičnej banke, aby preskúmala podmienky postupného opätovného zapojenia do prioritných oblastí so zameraním na súkromný sektor. Rada si tiež pozorne všíma pokračovanie dialógov o zahraničnej politike a regionálnych otázkach a dialógov na vysokej úrovni medzi EÚ a Tureckom týkajúcich sa oblastí spoločného záujmu v jednotlivých sektoroch, ktoré boli uvedené v predchádzajúcich záveroch Európskej rady. Pre pokrok v rôznych oblastiach spolupráce bude mať zásadný význam konštruktívne zapojenie samotného Turecka. Európska únia v tejto súvislosti a vo vzťahu k ďalšiemu posilňovaniu spolupráce medzi EÚ a Tureckom prikladá značný význam obnoveniu rozhovorov o urovnaní sporu na Cypre a pokroku v nich.
101. Rada konštatuje **zlepšovanie vzťahov** medzi Tureckom a Gréckom a očakáva, že tento trend bude pokračovať. Berie na vedomie zmiernenie napätia vo východnom Stredozemí, ktoré tiež musí pokračovať.
102. Rada naďalej očakáva, že sa Turecko jednoznačne zaviazá k **dobrým susedským vzťahom** a mierovému urovnávaniu sporov, pričom sa v prípade potreby obráti na Medzinárodný súdny dvor. Rada, ako sa uvádza vo všetkých jej relevantných záveroch, ako aj vo vyhlásení z 21. septembra 2005, opakuje, že Turecko musí splniť svoje záväzky voči všetkým členským štátom vyplývajúce z rokovacieho rámca vrátane úplného nediskriminačného vykonávania dodatkového protokolu k dohode o pridružení. Uznanie všetkých členských štátov má zásadný význam. Turecko musí normalizovať svoje vzťahy s Cypruskou republikou a rešpektovať zvrchovanosť a územnú celistvosť všetkých členských štátov EÚ, ako aj všetky ich zvrchované práva v súlade s právom EÚ a medzinárodným právom vrátane Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve.

103. Rada zdôrazňuje, že EÚ sa naďalej plne zasadzuje za **komplexné riešenie cyperského problému** v medziach rámca schváleného OSN, v súlade so všetkými príslušnými rezolúciami BR OSN, zásadami, na ktorých je Únia založená, a v súlade s *acquis*. Je naďalej kľúčové, aby sa Turecko zaviazalo a aktívne prispievalo k takémuto mierovému riešeniu vrátane jeho vonkajších aspektov. EÚ víta nedávne kroky generálneho tajomníka OSN smerujúce k obnoveniu rozhovorov o riešení cyperského problému a je naďalej pripravená zohrávať aktívnu úlohu pri podpore všetkých fáz procesu pod vedením OSN, a to všetkými vhodnými prostriedkami, ktoré má k dispozícii. Rada pripomína význam štatútu mestskej časti Varoša, odsudzuje všetky jednostranné kroky Turecka, ktoré sú v rozpore s rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN, a opakuje svoju výzvu na ich okamžité zrušenie. Rada vyzýva Turecko, aby dodržiavalo všetky relevantné rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN, najmä rezolúcie č. 541, 550, 789 a 1251.
104. Pripomínajúc závery Rady a Európskej rady z predchádzajúcich rokov a tiež súvisiace medzinárodné záväzky Turecka, Rada opätovne vyjadruje vážne znepokojenie nad pokračujúcou a hlboko znepokojujúcou situáciou v oblasti **demokracie, právneho štátu a základných práv**. Obzvlášť znepokojujúce sú pretrvávajúci systémový nedostatok nezávislosti a neprimeraný tlak na súdnictvo, početné obmedzenia slobodného a bezpečného prejavu vrátane slobody médií a šírenia informácií, ako i odvolávanie a nahrádzanie demokraticky zvolených starostov obcí. Rada so znepokojením konštatuje, že organizácie občianskej spoločnosti, najmä tie, ktoré sa venujú ženám, LGTBI osobám a ľudským právam, sú naďalej pod tlakom. Rada opakuje svoju výzvu, aby Turecko zintenzívnilo spoluprácu s **Radou Európy** a jej príslušným orgánmi a inštitúciami a zaoberalo sa ich kľúčovými odporúčaniami, plne vykonávalo Európsky dohovor o ľudských právach (EDLP) a ďalšie medzinárodné nástroje v oblasti ľudských práv, ktorých je Turecko zmluvnou stranou, a tiež aby vykonávalo všetky rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v súlade s článkom 46 EDLP. Pokračujúce nevykonávanie rozsudkov EDLP zo strany Turecka vyvoláva otázky týkajúce sa jeho prísľubu dodržiavať zásady právneho štátu a základné práva, ako aj jeho medzinárodné záväzky. Rada vyzýva Turecko, aby urýchlene zvrátilo negatívne trendy vo všetkých týchto oblastiach a dôveryhodne riešilo mnohé závažné nedostatky identifikované v správe Komisie.

105. Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Rada víta prechod na konvenčnejšie a striktnejšie hospodárske politiky od polovice roka 2023. Rada nabáda Turecko, aby pokračovalo vo vykonávaní makroekonomických politík zameraných na stabilitu a aby pokračovalo v riešení nedostatkov týkajúcich sa riadneho fungovania tureckého trhového hospodárstva a inštitucionálneho a regulačného prostredia.
106. **Vyhlásenie EÚ a Turecka**, ktoré naďalej prináša výsledky, zostáva kľúčovým rámcom pre spoluprácu v oblasti migrácie. Turecko a EÚ pokračovali v spolupráci pri podpore utečencov a hostiteľských komunit v Turecku. Rada zdôrazňuje význam úplného a nediskriminačného vykonávania vyhlásenia EÚ a Turecka, a to aj vo vzťahu k Cyperskej republike, pre bezodkladnú obnovu návratov a zabránenie neoprávneným príchodom. Rada v tejto súvislosti tiež zdôrazňuje, že je potrebné, aby Turecko v plnej miere a účinne vykonávalo dohodu o readmisii medzi EÚ a Tureckom a spolupracovalo v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí so všetkými členskými štátmi EÚ a aby sa zároveň zosúladiť s vízovou politikou EÚ.
107. Rada pripomína, že je potrebné, aby Turecko plnilo svoje záväzky týkajúce sa implementácie **colnej únie medzi EÚ a Tureckom** a zabezpečilo jej účinné uplatňovanie vo vzťahu ku všetkým členským štátom. Hoci Rada uznáva nedávny pokrok, ktorý sa dosiahol pri odstraňovaní obchodných bariér a istých obmedzení, očakáva, že Turecko bude naďalej a s väčšou intenzitou odstraňovať zostávajúce prekážky obchodu.
108. Rada uznáva konkrétne opatrenia, ktoré Turecko prijalo s cieľom zastaviť **obchádzanie sankcií EÚ** voči Rusku cez jeho územie, pričom uvedené opatrenia je potrebné vykonávať a vo vhodných prípadoch doplniť ďalšími snahami. Zásadný význam má i naďalej aktívna spolupráca s EÚ, ktorej cieľom je predísť obchádzaniu sankcií EÚ vrátane sankcií na tovar s dvojakým použitím, ako aj falošnému tranzitu a spätnému vývozu tovaru do Ruska prostredníctvom sprostredkovateľov z tretích krajín, a odhaľovať takéto obchádzanie. Rada vyzýva osobitného vyslanca EÚ pre sankcie, aby vypracoval posúdenie obsahujúce výsledky opatrení, ktoré Turecko prijalo v tejto súvislosti, a možné spôsoby, ako zlepšiť ich efektívnosť.

109. Rada uznáva dôležitú úlohu Turecka v Čiernomorskej iniciatíve pre obilniny a pri výmene väzňov v kontexte ruskej útočnej vojny proti Ukrajine.
110. Rada vyjadruje hlboké poľutovanie nad veľmi nízkou mierou zosúladenia Turecka so **SZBP EÚ** a nad jeho nesúladom s reštriktívnymi opatreniami EÚ prijatými v reakcii na útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine a opakuje dôraznú výzvu Turecku, aby ako najvyššiu prioritu zintenzívnilo zosúladenie s pozíciami EÚ v oblasti SZBP a reštriktívnymi opatreniami. Zahraničná politika Turecka je naďalej v rozpore s prioritami EÚ. Túto otázku musia turecké orgány riešiť, a to aj v rámci dialógov medzi EÚ a Tureckom o zahraničnej politike a regionálnych otázkach.
111. Rada opätovne potvrdzuje závery z predchádzajúceho roka a konštatuje, že prístupové rokovania Turecka sa v podstate zastavili a že nemožno uvažovať o otvorení alebo uzavretí žiadnych ďalších kapitol.

UKRAJINA

112. Rada opätovne dôrazne **odsudzuje útočnú vojnu Ruska** proti Ukrajine, ktorá predstavuje zjavné porušenie Charty OSN, a znova potvrdzuje, že naďalej podporuje nezávislosť, zvrchovanosť a územnú celistvosť Ukrajiny v rámci jej medzinárodne uznaných hraníc a jej prirodzené právo na sebaobranu. Opätovne potvrdzujú záväzok EÚ dosiahnuť komplexný, spravodlivý a trvalý mier založený na zásadách Charty OSN a medzinárodného práva v súlade s kľúčovými zásadami a cieľmi mierového plánu Ukrajiny, pričom bez Ukrajiny nemožno prijať žiadnu iniciatívu týkajúcu sa tejto krajiny, Rada tiež potvrdzuje neochvejné odhodlanie EÚ poskytovať Ukrajine a jej ľudu nepretržitú podporu tak dlho a tak intenzívne, ako to bude potrebné, a to aj v súlade so spoločnými bezpečnostnými záväzkami EÚ a Ukrajiny podpísanými v júni 2024.

113. Rada opätovne zdôrazňuje, že EÚ neochvejne podporuje Ukrajinu a jej smerovanie do EÚ, a oceňuje odhodlanie Ukrajiny uskutočňovať reformný proces zameraný na EÚ. Rada víta formálne **otvorenie prístupových rokovaní** s Ukrajinou v júni 2024 a značný pokrok v reformách, ktorý sa dosiahol za posledný rok napriek mimoriadnym výzvam vyplývajúcim z útočnej vojny Ruska. Rada víta, že proces preverovania napreduje podľa plánu a so záujmom očakáva jeho ukončenie, ako aj ďalšie kroky v prístupovom procese Ukrajiny, v rámci ktorých sa budú otvárať bloky, počínajúc čo najskorším otvorením bloku základných hodnôt, keď budú splnené príslušné podmienky. Rada je naďalej odhodlaná podporovať humanitárne potreby, ako aj nápravu škôd, obnovu a rekonštrukciu Ukrajiny a víta zosúladienie odporúčaní Komisie uvedených v jej správe o Ukrajine s Plánom pre Ukrajinu.
114. Rada s uspokojením berie na vedomie pokrok dosiahnutý v dôležitých oblastiach **právneho štátu a reformy súdnictva a verejnej správy**, ktoré sú naďalej zásadné pre posilnenie odolnosti Ukrajiny a ďalší pokrok v procese rozširovania. Rada víta prebiehajúci proces obnovy orgánov správy súdnictva, najmä Vysokej súdnej rady a Najvyššej kvalifikačnej komisie sudcov Ukrajiny, ako aj ústavného súdu. Realizácia transparentných výberových procesov vychádzajúcich zo zásluh kandidátov je naďalej dôležitá a mala by pokračovať. Rada so záujmom očakáva pokračovanie procesu obnovy súdnictva, najmä najvyššieho súdu. Rada tiež víta skutočnosť, že Ukrajina ratifikovala Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu a vyzýva Ukrajinu, aby prijala ďalšie kroky na zabezpečenie úplného zosúladienia na vnútroštátnej úrovni.
115. Rada víta zavedenie legislatívneho a inštitucionálneho rámca pre **základné práva** a očakáva, že sa bude ďalej vykonávať a konsolidovať. Rada nabáda Ukrajinu, aby pokračovala vo svojom úsilí o posilnenie slobody prejavu a médií v súlade s odporúčaniami Komisie, a to aj napriek existujúcim výzvam spôsobeným ruskou útočnou vojnou, a aby tiež pokračovala vo svojom úsilí o zachovanie a postupné obnovenie transparentného, pluralitného a nezávislého mediálneho prostredia. Úsilie o boj proti zahraničnému zasahovaniu a manipulácii s informáciami musí zodpovedať medzinárodným normám v oblasti slobody prejavu.

116. Rada berie v plnej miere na vedomie novelizáciu právnych predpisov o ochrane **práv osôb patriacich k národnostným menšinám**. Vykonávanie týchto právnych predpisov, ako aj záväzkov, ktoré Ukrajina prijala, by malo pokračovať v súlade s rokovacím rámcom EÚ.
117. Rada víta pokrok Ukrajiny pri zabezpečovaní nezávislého a účinného fungovania **protikorupčných** inštitúcií. Rada nabáda Ukrajinu, aby ďalej riešila zostávajúce výzvy, ako sú obmedzenia právnych predpisov v oblasti trestného konania, personálne obmedzenia a dosahovanie výsledkov v prípadoch korupcie na vysokej úrovni, a ďalej posilňovala svoj protikorupčný inštitucionálny rámec. Rada okrem toho nabáda Ukrajinu, aby ďalej posilňovala finančné vyšetovania a opatrenia na boj proti praniu špinavých peňazí.
118. Pokiaľ ide o hospodárske kritériá, Rada uznáva výnimočné ťažkosti Ukrajiny pri vykonávaní menovej politiky a celkovej správy **hospodárskych** záležitostí za súčasných okolností a v tejto súvislosti s uspokojením berie na vedomie, že Ukrajina dosiahla istý pokrok smerom k vytvoreniu fungujúceho trhového hospodárstva.
119. Rada oceňuje úsilie Ukrajiny o zvýšenie **energetickej bezpečnosti** a nezávislosti dodávok v kontexte poznačenom neustálymi útokmi Ruska na ukrajinskú energetickú a civilnú infraštruktúru. EÚ je pripravená naďalej poskytovať podporu s cieľom bezodkladne zvýšiť energetickú bezpečnosť Ukrajiny, posilniť odolnosť ukrajinského energetického systému a podporiť rekonštrukciu energetickej infraštruktúry Ukrajiny.
120. Rada je naďalej odhodlaná prehlbovať **odvetvovú spoluprácu EÚ** s Ukrajinou a jej integráciu do vnútorného trhu EÚ na základe posilneného vykonávania Dohody o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou vrátane prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu.
121. Rada víta strategický záväzok Ukrajiny k jej smerovaniu do EÚ a vysokú úroveň jej zosúladenia s pozíciami **EÚ v rámci SZBP** a reštriktívnymi opatreniami. Nabáda Ukrajinu, aby pokračovala v tomto pozitívnom trende smerom k plnému zosúladeniu, a to aj v súlade so zásadami zvrchovanosti a územnej celistvosti všetkých štátov.

MOLDAVSKO

122. Rada opätovne zdôrazňuje, že EÚ neochvejne podporuje Moldavsko a jeho cestu k pristúpeniu do EÚ, a oceňuje odhodlanie Moldavska uskutočňovať reformný proces zameraný na EÚ. Rada víta formálne otvorenie prístupových rokovaní s Moldavskom v júni 2024 a značný pokrok v reformách, ktorý sa dosiahol za posledný rok napriek závažným výzvam vyplývajúcim z útočnej vojny Ruska proti Ukrajine a hybridným útokom zameraným proti samotnému Moldavsku. Rada víta, že proces preverovania napreduje podľa plánu a so záujmom očakáva jeho ukončenie, ako aj ďalšie kroky v prístupovom procese Moldavska, v rámci ktorých sa budú otvárať bloky, počínajúc čo najskorším otvorením bloku základných hodnôt, keď budú splnené príslušné podmienky.
123. Pokiaľ ide o **blok základných hodnôt**, Rada zdôrazňuje, že je dôležité pokračovať v reformách, najmä v oblasti právneho štátu a základných práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám.
124. Nadväzujúc na značný dosiahnutý pokrok by Moldavsko malo ďalej napredovať v komplexnej **reforme súdnictva** vrátane procesu preverovania, ako aj v **boji proti korupcii**, pričom je potrebné sa zamerať na posilnenie príslušných inštitúcií a ďalšie dosahovanie dobrých výsledkov v oblasti vyšetrovaní a odsúdení, a to aj pokiaľ ide o prípady korupcie na vysokej úrovni. Rada víta systémový prístup Moldavska k deoligarchizácii a nabáda ho, aby pokračovalo vo vykonávaní súvisiaceho akčného plánu.
125. Rada berie na vedomie predbežné zistenia OBSE/ODIHR, podľa ktorých prezidentské **voľby** a **referendum o členstve v EÚ**, ktoré sa konali 20. októbra, boli pokojné a dobre zorganizované, a to napriek neustálým pokusom Ruska využívať zahraničnú manipuláciu s informáciami a zahraničné zasahovanie na oslabenie demokratických procesov, a to aj prostredníctvom využívania miestnych zástupcov. Rada víta výsledok referenda, ktoré bolo potvrdením odhodlania Moldavska dosiahnuť v budúcnosti členstvo v EÚ.

126. Rada oceňuje odolnosť Moldavska, ktoré bolo konfrontované s bezprecedentnými **hybridnými** útokmi Ruska a opätovne potvrdzuje pokračovanie podpory EÚ, a to aj prostredníctvom partnerskej misie EÚ v Moldavsku. Vzhľadom na nadchádzajúce parlamentné voľby v roku 2025 je mimoriadne dôležité bojovať proti vonkajším škodlivým zásahom, riešiť problematiku dezinformácií, ktoré ovplyvňujú občanov, a podporovať účasť voličov. Úsilie o boj proti zahraničnému zasahovaniu a manipulácii s informáciami musí zodpovedať medzinárodným normám v oblasti slobody prejavu.
127. Rada víta stabilný pokrok Moldavska pri zvyšovaní **energetickej bezpečnosti** a nezávislosti dodávok. EÚ je pripravená naďalej poskytovať podporu tomuto sektoru. Moldavsko musí ešte viac urýchliť infraštruktúrne projekty súvisiace s elektrickými prepojeniami, aby znížilo štrukturálnu zraniteľnosť.
128. Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Rada vyzdvihuje význam pokračovania transformačných **hospodárskych reforiem**, odvetvovej spolupráce a ďalšej integrácie Moldavska do vnútorného trhu EÚ na základe posilneného vykonávania Dohody o pridružení medzi EÚ a Moldavskom vrátane prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu. Rada víta oznámenie Komisie o novom pláne rastu pre Moldavsko, ktorého cieľom je podporiť sociálno-ekonomické a základné reformy v Moldavsku a rozšíriť jeho prístup na jednotný trh EÚ.
129. Rada s uspokojením berie na vedomie pokračujúce úsilie Moldavska o posilnenie jeho rámca **verejnej správy** a riadenia verejných financií. Je potrebné posilniť administratívne a inštitucionálne kapacity na všetkých úrovniach. Mala by pokračovať systémová spolupráca s občianskou spoločnosťou v oblasti reforiem.
130. Rada potvrdzuje záväzok podporovať zvrchovanosť a územnú celistvosť Moldavska v rámci jeho medzinárodne uznaných hraníc.

131. Rada vyjadruje Moldavsku veľké uznanie za jeho dôslednú spoluprácu v otázkach zahraničnej politiky a za vytrvalé úsilie o plné zosúladenie so **SZBP EÚ**, aj pokiaľ ide o reštriktívne opatrenia EÚ, čo je silným signálom strategického záväzku Moldavska na ceste do EÚ. Rada tiež oceňuje významnú spoluprácu pri predchádzaní obchádzaniu sankcií proti Rusku a Bielorusku a víta pokračujúcu aktívnu účasť Moldavska na misiách a operáciách EÚ v rámci SBOP EÚ. Nabáda Moldavsko, aby pokračovalo v tomto pozitívnom trende zameranom na zosúladenie, a to aj v súlade so zásadami zvrchovanosti a územnej celistvosti všetkých štátov. Rada víta partnerstvo v oblasti bezpečnosti a obrany medzi EÚ a Moldavskom, ktoré pripravuje pôdu pre intenzívnejšiu spoluprácu v kľúčových oblastiach.

GRUZÍNSKO

132. Vzhľadom na nedávne závery Európskej rady Rada znova potvrdzuje, že Únia je pripravená podporovať gruzínsky ľud na jeho európskej ceste. Zároveň opätovne vyjadruje vážne znepokojenie EÚ nad konaním gruzínskej vlády vrátane prijatia zákona o transparentnosti zahraničného vplyvu aj ďalších právnych predpisov, ktoré sú v rozpore s hodnotami a zásadami, na ktorých je založená EÚ, a ktoré predstavujú krok späť na ceste stanovenej v odporúčaní Komisie týkajúcom sa štatútu kandidátskej krajiny. Rada pripomína, že Európska rada v júni a októbri 2024 konštatovala, že takéto konanie ohrozuje európsku cestu Gruzínska a de facto vedie k zastaveniu prístupového procesu. Rada vyjadruje poľutovanie nad nedávnym rozhodnutím gruzínskej vlády pozastaviť proces pristúpenia krajiny k EÚ do roku 2028.
133. Rada dôrazne odsudzuje násilie voči pokojným demonštrantom, zástupcom médií a politikom. Gruzínske orgány musia rešpektovať právo na slobodu zhromažďovania a prejavu a zdržať sa použitia sily. Všetky násilné činy sa musia vyšetriť a zodpovedné osoby za ne musia niesť následky.

134. Rada vyzýva gruzínske orgány, aby sa urýchlene vrátili na cestu smerujúcu k EÚ a prijali **demokratické, komplexné a udržateľné reformy** v súlade so základnými zásadami európskej integrácie. Rada zdôrazňuje, že je dôležité vrátiť sa k vykonávaniu deviatich krokov stanovených v oznámení Komisie o rozšírení z roku 2023.
135. Rada je hlboko znepokojená zhoršovaním situácie v oblasti **demokracie, právneho štátu a základných práv**. Gruzínsko musí zaručiť úplné dodržiavanie základných práv vrátane slobody prejavu a zhromažďovania a slobody, nezávislosti a plurality médií, **ako aj práv LGBTI osôb**.
136. Zastrasovanie, násilie a diskriminácia voči predstaviteľom gruzínskej občianskej spoločnosti, politickým lídrom, občianskym aktivistom a novinárom v Gruzínsku sa musí ukončiť. Pripomínajúc, že **fungujúca občianska spoločnosť** je kľúčovou zložkou každého demokratického systému, Rada vyzýva Gruzínsko, aby umožnilo svojej dynamickej občianskej spoločnosti fungovať bez obmedzení a aktívne, inkluzívne a zmysluplne sa zapájať do tvorby politiky.
137. Rada so značným znepokojením berie na vedomie predbežné zistenia OBSE/ODIHR, z ktorých vyplýva, že parlamentné **voľby** 26. októbra poznačili viaceré nedostatky a napätá a mimoriadne polarizovaná atmosféra. S cieľom zlepšiť podmienky potrebné pre riadne fungovanie demokratických inštitúcií Rada dôrazne nabáda Gruzínsko, aby vyšetrilo a vyriešilo volebné nezrovnalosti a obvinenia z nich a aby sa zaoberalo týmito a ďalšími odporúčaniami OBSE/ODIHR a orgánov Rady Európy, pričom pripomína, že súčasťou uvedených deviatich krokov je aj komplexná reforma volebného systému.
138. Rada vyzýva gruzínske orgány, aby prijali konkrétne opatrenia na prekonanie rastúcej **polarizácie** a zdržali sa krokov, ktoré by mohli ďalej prehĺbiť politické napätie, ako sú rétorika proti EÚ a dezinformácie.

139. Rada vyjadruje poľutovanie nad zhoršením **fungovania súdnictva** a nad rastúcou stratou nezávislosti inštitúcií vo všeobecnosti. Stále je potrebné vynaložiť značné úsilie na komplexnú reformu súdnictva v súlade s európskymi normami a odporúčaniami Benátskej komisie. Rovnako dôležité je dosahovanie dobrých výsledkov v boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti a vykonávanie opatrení zameraných proti oligarchizácii.
140. Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Rada berie na vedomie mierne pokročilú úroveň pripravenosti a obmedzený pokrok v budovaní fungujúceho trhového hospodárstva. Rada oceňuje pokračujúce vykonávanie zdravých fiškálnych a menových politík a nabáda Gruzínsko, aby posilnilo nezávislosť centrálnej banky a vykonalo ďalšie nevyhnutné štrukturálne reformy.
141. Rada vyzýva Gruzínsko, aby urýchlene splnilo zostávajúce kritériá liberalizácie **vízového režimu**, a to aj zosúladením s vízovou politikou EÚ, riešením neopodstatnených žiadostí o azyl a zabezpečením súladu s požiadavkami v oblasti základných práv.
142. Rada berie na vedomie pokračujúce vykonávanie **dohody o pridružení** medzi EÚ a Gruzínskom vrátane prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu zo strany Gruzínska.
143. Rada opätovne potvrdzuje, že EÚ podporuje **zvrchovanosť, nezávislosť a územnú celistvosť** Gruzínska v rámci jeho medzinárodne uznaných hraníc, a zdôrazňuje, že EÚ je naďalej pevne odhodlaná podporovať mierové riešenie konfliktov a svoju politiku neuznania a angažovanosti, a to aj prostredníctvom prítomnosti pozorovateľskej misie EÚ v Gruzínsku.
144. Rada opakovane vyjadruje pevnú nádej, že Gruzínsko v rámci najvyššej priority výrazne zvýši úsilie o plné zosúladenie s pozíciami **EÚ v rámci SZBP** a s jej reštriktívnymi opatreniami, aj pokiaľ sa týkajú Ruska a Bieloruska, a to v súlade so zásadami zvrchovanosti a územnej celistvosti všetkých štátov. Rada tiež vyzýva gruzínske orgány, aby sa zdržali krokov a vyhlásení proti pozíciám EÚ v zahraničnej politike. Rada nabáda Gruzínsko, aby pokračovalo v spolupráci s cieľom zabrániť obchádzaniu reštriktívnych opatrení EÚ.
-